

Розділ IV. ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО, ТРУДОВОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

DOI: 10.33766/2786-9156.104.189-199

УДК: 342: 614.2

*Батрин О. В., кандидатка юридичних наук,
суддя Печерського районного суду міста Києва (м. Київ, Україна)*

e-mail: mysha-s@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9798-201X>

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

Стаття присвячена встановленню особливостей правового статусу закладів охорони здоров'я комунальної форми власності. Досліджено законодавчі та підзаконні акти, які регулюють правовідносини у сфері охорони здоров'я та повноваження органів місцевого самоврядування щодо управління у цій сфері суспільних відносин. Вивчено праці окремих науковців, які досліджували проблеми правового регулювання медичної практики та правового статусу закладів охорони здоров'я.

Запропоновано авторське визначення правового статусу закладів охорони здоров'я комунальної форми власності. Указано, що правовий статус закладів охорони здоров'я комунальної форми власності варто визначити як регламентоване нормами права існуюче становище таких закладів у системі охорони здоров'я, яке характеризується особливим порядком створення, ліцензування, акредитації, здійснення господарської діяльності, користування майном, кадрового і матеріально-технічного забезпечення таких закладів.

Встановлено особливості правового статусу комунальних закладів охорони здоров'я. Зокрема, вони можуть надавати медичну допомогу статусі юридичних осіб публічного права, мають організаційно-правову форму установ або комунальних підприємств. Основним спрямуванням їхньої діяльності є надання медичної допомоги та медичного обслуговування громадян. Установчим документом комунального закладу охорони здоров'я є статут або положення, яке затверджується місцевою радою. Управління цими закладами здійснюється органами місцевого самоврядування відповідно до встановлених у законодавстві повноважень.

Сформульовано пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства, яке регулює правовідносини у сфері охорони здоров'я. Указано на необхідність розробки окремого законодавчого акту, у якому варто врегулювати правовий статус закладів охорони здоров'я; розмежувати заклади охорони здоров'я, які можуть перебувати у державній, а які – у комунальній власності, відповідно до можливостей місцевого і державного бюджетів.

Ключові слова: заклад охорони здоров'я, медична допомога, правовий статус, охорона здоров'я, комунальна власність, місцеве самоврядування.

© Батрин О. В., 2023

Постановка проблеми. Здійснення заходів щодо охорони здоров'я населення належить до компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування. Окремі заклади охорони здоров'я можуть перебувати в державній, комунальній або приватній власності. Належне правове врегулювання статусу закладів охорони здоров'я є запорукою одержання громадянами ефективної та якісної медичної допомоги. Саме тому пошук напрямів удосконалення правового статусу комунальних закладів охорони здоров'я є актуальним та своєчасним завданням, враховуючи триваючу децентралізацію в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми правового регулювання статусу закладів охорони здоров'я висвітлені в працях окремих науковців. Загальній характеристиці правового статусу закладів охорони здоров'я присвятили свої праці В. П. Бондарь [1, с. 68–71], С. В. Васильєв, І. В. Волошко [2, с. 136–139], В. Ф. Піддубна [3, с. 86–95], О. В. Терзі [4, с. 58–61]. Повноваження органів управління у сфері охорони здоров'я вивчала О. Г. Стрельченко [5, с. 11–20]. Особливості акредитації закладів охорони здоров'я досліджували В. І. Теремецький та Г. В. Муляр [6, с. 103–110]. Корисним для дослідження проблеми було вивчення наукового коментаря до основ законодавства України про охорону здоров'я, підготовлених дослідником Б. О. Логвиненком [7]. Водночас особливості правового статусу комунальних закладів охорони здоров'я ще недостатньо докладно вивчені та потребують комплексного дослідження. Тож наукова новизна праці полягає у висловленні пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яке визначає правовий статус закладів охорони здоров'я.

Формулювання цілей. Метою дослідження є встановлення особливостей правового статусу закладів охорони здоров'я комунальної форми власності.

Виклад основного матеріалу. Поняття правового статусу закладів охорони здоров'я по-різному визначається науковцями в галузі адміністративного права. В. П. Бондарь стверджує, що адміністративно-правовий статус закладів охорони здоров'я – це регламентований нормами адміністративного права, структурно визначений правовий субстатус, який відображає становище закладів охорони здоров'я в системі державних органів й установ, їх функціональне призначення та особливі завдання [1, с. 71], тому варто врахувати цю думку під час дослідження. С. В. Васильєв та І. В. Волошко пропонують визначення правового статусу закладів охорони здоров'я як сукупності норм права, які встановлюють особливості створення й діяльності, кадрові і матеріально-технічне забезпечення таких закладів [2, с. 139]. Зазначене визначення є корисним для розуміння сутності правового статусу цих юридичних осіб. На підставі наведених дефініцій можна запропонувати власне тлумачення. Правовий статус закладів охорони здоров'я комунальної форми власності можна визначити як регламентоване нормами права існуюче становище таких закладів у системі охорони здоров'я, яке характеризується особливим порядком створення, ліцензування, акредитації, здійснення господарської діяльності, користування майном, кадрового і матеріально-технічного забезпечення таких закладів.

В. Ф. Піддубна наголошує, що комунальні заклади охорони здоров'я належать до юридичних осіб публічного права. Особливості таких закладів полягають у розпорядчому порядку створення, діяльності на підставі ліцензії та особливому правовому режиму майна [3, с. 94]. Варто погодитися з дослідницею в тому, що особливості правового статусу закладів охорони здоров'я комунальної власності полягають у порядку створення та особливому правовому режиму майна.

Специфіка правового статусу закладів охорони здоров'я обумовлена як статусом юридичної особи, так й особливостями медичної діяльності, якою вони займаються. Комунальна форма власності передбачає підпорядкування закладів охорони здоров'я органам місцевого самоврядування.

Звернемо увагу на організаційно-правову форму закладів охорони здоров'я. Згідно з п. 8 ч. 1 ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я (далі – Основи), закладом охорони здоров'я визнається юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації [8]. Отже, заклад охорони здоров'я може працювати в будь-якій організаційно-правовій формі для здійснення медичного обслуговування населення. О. Г. Стрельченко наводить доктринальне визначення закладу охорони здоров'я. На думку дослідниці, такими закладами є підприємства, установи й організації, завданням яких є забезпечення потреб населення в охороні здоров'я шляхом надання медико-санітарної допомоги, яка включає широкий спектр профілактичних і лікувальних заходів та послуг медичного характеру, які надаються під час професійної діяльності медичних працівників [5, с. 17].

Зауважимо, що організаційно-правові форми юридичних осіб визначені в ст. 83 ЦК України. До них належать установи й товариства [11]. Відповідно до ч. 13 ст. 16 Основ, заклади охорони здоров'я комунальної форми власності можуть бути створені та функціонувати як комунальні некомерційні підприємства та установи [8]. Право територіальних громад створювати комунальні підприємства закріплено в ч. 2 ст. 169 ЦК України [11]. Отже, заклади охорони здоров'я комунальної власності мають організаційно-правову форму установ або комунальних підприємств. У цьому полягає перша особливість правового статусу таких закладів.

Наступні особливості правового статусу закладів охорони здоров'я полягають у специфіці господарської діяльності, якою вони займаються. В Основах передбачені поняття «медичне обслуговування» і «медична допомога». Як передбачено абз. 3 ч. 1 ст. 3 Основ, медична допомога – це діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку із вагітністю та пологами [8]. Тож основним спрямуванням діяльності закладів охорони здоров'я є надання медичної допомоги, тобто лікування різних хвороб людини.

Згідно з абз. 2 п. 4 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02 березня 2016 року (далі – Ліцензійні умови), медична практика – це вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами-підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії [12]. Отже, поняття «медична практика» охоплює надання медичної допомоги і медичного обслуговування. Проведення медичної практики потребує виконання кадрових, організаційних і матеріально-технічних ліцензійних умов, які висуваються до закладів охорони здоров'я.

Таким чином, наступні особливості правового статусу закладів охорони здоров'я обумовлені специфікою того виду господарської діяльності, якою вони займаються, а саме – медичною практикою, яка включає медичну допомогу й медичне обслуговування громадян. Під час медичної практики здійснюється профілактика, діагностика, лікування та реабілітація громадян у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами. Зазначена діяльність потребує отримання ліцензії.

Варто наголосити, що, відповідно до ст. 49 Конституції України, медична допомога в комунальних закладах охорони здоров'я повинна надаватися безкоштовно, а існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена [9]. Згідно з ч. 5 ст. 3 Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції можуть фінансувати місцеві програми розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я, зокрема щодо оновлення матеріально-технічної бази, капітального ремонту, реконструкції, підвищення оплати праці працівників [10]. Наведені норми пов'язані з виконанням соціальної функції держави, створенням закладів охорони здоров'я саме у формі некомерційних підприємств або установ.

У Ліцензійних умовах містяться організаційні, кадрові і технологічні вимоги до закладів охорони здоров'я, які необхідно виконати для отримання ліцензії [12]. Отже, існує ґрунтовний перелік ліцензійних вимог, яким повинен відповідати заклад охорони здоров'я для ліцензування медичної практики. Керівництво такого закладу повинно розробити відповідну нормативну документацію, сформувати персонал, що відповідає кадровим вимогам, та підготувати медичні приміщення, які відповідають технологічним вимогам.

Згідно з п. 15 Переліку органів ліцензування, видачу ліцензій для провадження медичної практики здійснює Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) [13]. Отже, наступна, третя, особливість у правовому статусі закладів охорони здоров'я комунальної форми власності полягає в необхідності отримання ліцензії для медичної практики в МОЗ України.

Варто наголосити, що, відповідно до ч. 7 ст. 16 Основ, заклад охорони здоров'я провадить діяльність на підставі статуту (положення), яке затверджується власником або уповноваженим органом [8]. Для комунальних закладів охорони

здоров'я статут або положення повинно бути затверджено виконавчим комітетом відповідної міської, районної або обласної ради. Примірний статут закладу охорони здоров'я – комунального некомерційного підприємства було затверджено наказом МОЗ України від 30 серпня 2010 року № 734, який станом на сьогодні втратив чинність. Отже, типовий статут для державних або комунальних закладів охорони здоров'я наразі не затверджено.

МОЗ України встановило достатньо детальний перелік закладів охорони здоров'я, які можуть бути створені у відповідному наказі від 28 жовтня 2002 року. Названий підзаконний акт містить пояснення до цього переліку, у яких передбачені відмінності між фельдшерсько-акушерським пунктом, амбулаторією, лікарнею, поліклінікою, диспансером, медичним реабілітаційним центром [14]. Однак норми наказу не уточнюють, які саме з таких закладів охорони здоров'я можуть перебувати в комунальній власності. Передбачено існування багатопрофільних, однопрофільних, спеціалізованих, амбулаторно-поліклінічних закладів охорони здоров'я. Водночас не зрозуміло, які саме з цих закладів повинні фінансуватися з державного або місцевого бюджету.

О. В. Терзі наголошує на недостатній нормативній впорядкованості переліку закладів охорони здоров'я, відсутності єдиного правового акту, який би регулював специфіку діяльності кожного з видів закладів охорони здоров'я, які створені в сучасних умовах. Дослідниця пропонує розробити й ухвалити проект закону про заклади охорони здоров'я та медичне обслуговування [4, с. 61]. Слід погодитися з висловленою думкою, оскільки система закладів охорони здоров'я, які існують зараз, потребує належного правового врегулювання. Варто розмежувати окремі типи закладів охорони здоров'я, які можуть перебувати в комунальній власності, а інші – лише в державній. Необхідно визначити, які саме заклади охорони здоров'я можуть бути створені в приватній формі власності.

Законодавство про місцеве самоврядування містить лише окремі згадки про можливість існування закладів охорони здоров'я комунальної форми власності. Згідно зі ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування» (Закон № 280/97-ВР), заклади охорони здоров'я можуть перебувати в комунальній власності територіальних громад. Підставами для виникнення комунальної власності є, зокрема, передача окремих об'єктів із державної в комунальну власність, створення нових підприємств [15]. Отже, окремі лікарні або поліклініки можуть бути передані з державної в комунальну власність. Міська рада може прийняти рішення про створення нового закладу охорони здоров'я.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 32 Закону № 280/97-ВР, до повноважень виконавчих комітетів сільських, селищних і міських рад належить управління закладами охорони здоров'я, які перебувають в комунальній власності [15]. Вважаємо, що під терміном «управління» варто розуміти не лише право призначення керівника закладу і визначення його штатної структури, а також надання необхідних матеріально-технічних ресурсів для здійснення медичної практики. Водночас жодна норма зазначеного закону не уточнює, які саме заклади охорони здоров'я можуть перебувати в комунальній власності. Можливо, до таких закладів варто віднести лише фельдшерсько-акушерські пункти, амбулаторії та поліклініки.

Вважаємо, що конкретні типи закладів охорони здоров'я, які можуть перебувати в комунальній власності, потребують закріплення на законодавчому рівні.

Норми законодавства про охорону здоров'я також встановлюють повноваження органів місцевого самоврядування щодо управління закладами охорони здоров'я комунальної форми власності. Згідно з ч. 5 ст. 14 Основ, виконавчі органи сільських, селищних, міських рад здійснюють управління комунальними закладами охорони здоров'я, організацію їх матеріально-технічного, кадрового та фінансового забезпечення відповідно до закону [8]. Отже, управління охороною здоров'я виконавчого комітету міської ради повинно займатися питаннями забезпечення закладів охорони обладнанням, лікарськими засобами, проводити ремонт приміщень та фінансувати виплату заробітних плат.

Відповідно до ч. 5 ст. 16 Основ, органи місцевого самоврядування здійснюють планування розвитку мережі закладів охорони здоров'я комунальної форми власності, приймають рішення про створення, припинення, реорганізацію чи перепрофілювання закладів охорони здоров'я з урахуванням затвердженого у встановленому порядку плану розвитку госпітального округу [8]. Зауважимо, що розвиток мережі комунальних закладів охорони здоров'я повинен відбуватися з урахуванням плану розвитку госпітального округу. Згідно з п. 10 Порядку функціонування госпітальних округів, план його розвитку повинні затверджувати МОЗ України та обласні державні адміністрації [16]. Отже, органи місцевого самоврядування повинні взаємодіяти з обласними державними адміністраціями під час планування розвитку мережі закладів охорони здоров'я.

У ч. 10 ст. 16 Основ передбачено порядок призначення керівників закладів охорони здоров'я комунальної форми власності. Названа управлінська посада займається на конкурсній основі шляхом укладання з директором контракту на строк від трьох до п'яти років [8]. Умови проведення конкурсу, порядок формування та повноваження конкурсних комісій, перелік документів, які повинні подати кандидати на управлінську посаду, порядок проведення конкурсу та оприлюднення його результатів встановлені у відповідній постанові уряду України [17]. Б. О. Логвиненко наголошує, що керівником закладу охорони здоров'я може бути призначено лише особу, яка відповідає єдиним кваліфікаційним вимогам МОЗ України [7, с. 67]. Зауважимо, що від керівника багато в чому залежить результативна та ефективна діяльність закладу охорони здоров'я, тому призначенню цієї посадової особи приділено багато уваги в законодавчих і підзаконних актах.

Слід звернути увагу на акредитацію закладів охорони здоров'я, яка передбачена в ч. 6 ст. 16 Основ. Згідно з Порядком акредитації закладів охорони здоров'я вона полягає в офіційному визнанні умов для якісного і своєчасного надання медичного обслуговування населення в закладі, дотримання ним стандартів та кваліфікаційних вимог до медичних працівників [18]. В. І. Теремецький та Г. В. Муляр наголошують на потребі у зовнішньому незалежному оцінюванні медичної практики під час проведення акредитації відповідно до міжнародних стандартів [6, с. 108]. Варто підтримати пропозиції дослідників щодо вдосконалення правового регулювання порядку акредитації закладів охорони здоров'я.

Згідно зі ст. 24 Основ, діяльність закладів охорони здоров'я підлягає громадському нагляду, який здійснюється наглядовими або опікунськими радами [8]. До складу органів громадського нагляду можуть входити представники громадських або релігійних організацій, благодійники, депутати місцевих рад, представники засобів масової інформації. Одним із основних напрямів роботи наглядових та опікунських рад є забезпечення захисту прав пацієнтів.

Висновки. Правовий статус закладів охорони здоров'я комунальної форми власності варто визначити як регламентоване нормами права існуюче становище таких закладів у системі охорони здоров'я, яке характеризується особливим порядком створення, ліцензування, акредитації, здійснення господарської діяльності, користування майном, кадрового і матеріально-технічного забезпечення таких закладів. Особливості правового статусу цих закладів охорони здоров'я полягають у такому: вони 1) створюються органами місцевого самоврядування у статусі юридичних осіб публічного права; 2) мають організаційно-правову форму установ або комунальних підприємств; також 3) основним спрямуванням діяльності закладів охорони здоров'я є надання медичної допомоги та медичного обслуговування громадян; 4) такі заклади повинні відповідати ліцензійним умовам, адже медична практика здійснюється за умови отримання ліцензії; 5) установчим документом комунального закладу охорони здоров'я є статут або положення, який затверджується місцевою радою; 6) управління закладами охорони комунальної форми власності здійснюється органами місцевого самоврядування відповідно до встановлених у законодавстві повноважень; 7) керівники комунальних закладів охорони здоров'я призначаються в особливому порядку, встановленому законодавчими і підзаконними актами.

Для вдосконалення правового статусу комунальних закладів охорони здоров'я запропоновано прийняти зміни і доповнення до чинного законодавства. По-перше, слід розробити окремий законодавчий акт, який би регулював правовий статус закладів охорони здоров'я. Також доцільно передбачити окремий розділ в Основах законодавства про охорону здоров'я, присвячений статусу комунальних закладів охорони здоров'я. По-друге, необхідно встановити окремий перелік закладів охорони здоров'я, які можуть перебувати в державній, а які – у комунальній власності, відповідно до можливостей місцевого і державного бюджетів.

Перспективи подальших наукових досліджень можуть бути присвячені вдосконаленню окремих елементів правового статусу закладів охорони здоров'я комунальної форми власності.

Використані джерела:

1. Бондарь В. П. Адміністративно-правовий статус центральної медико-соціальної експертної комісії Міністерства охорони здоров'я України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 68–71.
2. Васильев С. В., Волошко І. В. Правовий статус закладів охорони здоров'я. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики: збірник наукових робіт V Міжнародної науково-практичної дистанційної конференції*, м. Харків, НФаУ, 30–31 березня 2017 р. С. 136–139.

3. Піддубна В. Ф. Правове положення закладів охорони здоров'я України. *Збірник наукових праць, присвячений 20-річчю ювілею кафедри цивільного права № 2. Харків : Право, 2019. С. 86–95.*

4. Терзі О. В. Щодо визначення переліку та класифікації об'єктів у сфері охорони здоров'я. *Національний юридичний журнал. 2018. № 8. С. 58–61.*

5. Стрельченко О. Г. Суб'єкти публічного адміністрування сфери охорони здоров'я. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2011. № 2. С. 11–20.*

6. Теремецький В. І., Муляр Г. В. Адміністративно-правове забезпечення акредитації закладів охорони здоров'я. *Юридичний бюлетень. 2019. № 11. Ч. 2. С. 103–110.*

7. Логвиненко Б. О. Науково-практичний коментар до Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Київ. ВД «Дакор», 2021. 272 с.

8. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text). (дата звернення: 20.11.2023).*

9. Конституція України : Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр). (дата звернення: 20.11.2023).*

10. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19/find?text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19/find?text). (дата звернення: 20.11.2023)*

11. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text). (дата звернення: 20.11.2023)*

12. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики : постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 285. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-п). (дата звернення: 20.11.2023)*

13. Про затвердження переліку органів ліцензування : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 № 609. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-п) (дата звернення: 20.11.2023).*

14. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 № 385. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02п) (дата звернення: 20.11.2023).*

15. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр). (дата звернення: 20.11.2023).*

16. Порядок функціонування госпітальних округів і госпітальних кластерів та встановлення їх меж : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2023 № 174. *Верховна Рада України. Законодавство України. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D0%BF](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D0%BF). (дата звернення: 20.11.2023).*

17. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посади керівника державного, комунального закладу охорони здоров'я : постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1094. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2017-п>. (дата звернення: 20.11.2023).

18. Про затвердження Порядку акредитації закладів охорони здоров'я : постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2012 № 1216. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-97-п>. (дата звернення: 20.11.2023).

References:

1. Bondar, V. P. (2022) Administratyvno-pravovyi status tsentralnoi medyko-sotsialnoi ekspertnoi komisii Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 12, 68 – 71. [in Ukrainian].

2. Vasyliiev, S. V., Voloshko, I. V. (2017) Pravovyi status zakladiv okhorony zdorovia. *Menedzhment ta marketyng u skladi suchasnoi ekonomiky, nauky, osoity, praktyky* : zbirnyk naukovykh robit V mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi dystantsiinoi konferentsii (m. Kharkiv, NFaU, 30–31 bereznia 2017 r.) – *Management and marketing as part of modern economy, science, education, practice: of scientific papers at the international scientific and practical remote conference (Kharkov, Nfau, March 30–31, 2017)*. MOZ Ukrainy, Natsionalnyi farmatsevtichnyi universytet, 136–139. [in Ukrainian].

3. Piddubna, V. F. (2019) Pravove polozhennia zakladiv okhorony zdorovia Ukrainy. *Zbirnyk naukovykh prats, prysviachenyi 20-richnomu yuvileiu kafedry tsyvilnoho prava № 2 – Collection of scientific works dedicated to the 20th anniversary of the Department of Civil Law № 2*, Kharkiv : Pravo, 86–95. [in Ukrainian].

4. Terzi, O. V. (2018) Shchodo vyznachennia pereliku ta klasyfikatsii ob'ektiv u sferi okhorony zdorovia. *Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal – National Law Journal*, 8, 58–61. [in Ukrainian].

5. Strelchenko, O. H. (2011) Subiekty publichnogo administruvannia sfery okhorony zdorovia. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Legal journal of the National Academy of Internal Affairs*, 2, 11 – 20. [in Ukrainian].

6. Teremetskyi, V. I., Muliar, H. V. (2019) Administratyvno-pravove zabezpechennia akredytatsii zakladiv okhorony zdorovia. *Yurydychnyi biuletyn – Legal bulletin*, 11, part 2, 103–110. [in Ukrainian].

7. Lohvynenko, B. O. (2021) Naukovo-praktychnyi komentar do Zakonu Ukrainy «Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia». Kyiv. VD «Dakor». [in Ukrainian].

8. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia : Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 № 2801-KHII. (1992) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>. [in Ukrainian].

9. Konstytutsiia Ukrainy : Osnovnyi Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 Verkhovna Rada Ukrainy. (1996) *Zakonodavstvo Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. N.p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>. [in Ukrainian].

10. Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naselennia : Zakon Ukrainy vid 19.10.2017 № 2168-VIII. (2017) *Zakonodavstvo Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine*. N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].

11. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV. (2003) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia litsenziinykh umov provadzhennia hospodarskoi diialnosti z medychnoi praktyky : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.03.2016 № 285. (2016) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-п>. [in Ukrainian].

13. Pro zatverdzhennia pereliku orhaniv litsenzuvannia : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.08.2015 № 609. (2015) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-п>. [in Ukrainian].

14. Pro zatverdzhennia perelikiv zakladiv okhorony zdorovia, likarskykh posad, posad farmatsevtiv, posad fakhivtsiv z farmatsevychnoiu osvitoiu, posad profesionaliv u haluzi okhorony zdorovia, posad fakhivtsiv u haluzi okhorony zdorovia ta posad profesionaliv z vyshchoiu nemedychnoiu osvitoiu u zakladakh okhorony zdorovia : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 28.10.2002 № 385. (2002) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02п>. [in Ukrainian].

15. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR. (1997) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вп>. [in Ukrainian].

16. Poriadok funktsionuvannia hospitalnykh okruhiv i hospitalnykh klasteriv ta vstanovlennia yikh mezh : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.02.2023 № 174. (2023) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-п>. [in Ukrainian].

17. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia konkursu na zainiattia posady kerivnyka derzhavnogo, komunalnogo zakladu okhorony zdorovia : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 № 1094. (2017) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2017-п> [in Ukrainian].

18. Pro zatverdzhennia Poriadku akredytatsii zakladiv okhorony zdorovia : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.12.2012 № 1216. (2012) *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-97-п>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.11.2023

Batryn O., *Judge of the Pecherskyi District Court of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

LEGAL STATUS OF HEALTH CARE INSTITUTIONS OF COMMUNAL FORM OF OWNERSHIP

The scientific article is devoted to establishing the peculiarities of the legal status of healthcare institutions of communal ownership. The legislative and subordinate acts regulating legal relations in the field of healthcare and the powers of local self-government bodies in managing public relations have been studied. The works of individual scientists who have studied the problems of legal regulation of medical practice and the legal status of healthcare institutions have been studied.

The author's definition of the legal status of healthcare institutions of communal ownership is proposed. It is stated that the legal status of healthcare institutions of communal

ownership should be defined as the existing situation of such institutions in the healthcare system, which is characterized by a special procedure for establishment, licensing, accreditation, conducting economic activities, use of property, staffing, and material-technical support of such institutions, regulated by the norms of the law.

The peculiarities of the legal status of communal healthcare institutions have been established. In particular, they may provide medical care as legal entities of public law and have an organizational and legal form of institutions or communal enterprises. The main direction of their activity is the provision of medical care and medical services to citizens. The founding document of a communal health care institution is the statute or regulations, which is approved by the local council. The management of these institutions is carried out by local self-government bodies by the powers established by law.

Proposals have been made to amend the current legislation regulating legal relations in health care. It has been suggested that there is a need to develop a separate legislative act to regulate the legal status of healthcare institutions and to differentiate between healthcare institutions that may be in state ownership and those that may be in communal ownership, according to the capabilities of local and state budgets.

Keywords: healthcare institution, legal status, health care, communal ownership, local self-government.

DOI: 10.33766/2786-9156.104.199-218

УДК: 349.2 (045)

*Кравченко І. М., кандидат юридичних наук, доцент, адвокат, завідувач кафедри правосуддя Луганського навчально-наукового інституту ім. Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кропивницький, Україна)
e-mail: inkravchenko2017@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3082-4970>*

ЩОДО НЕМАТЕРІАЛЬНИХ БЛАГ ЯК ОБ'ЄКТІВ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ПРАЦІВНИКА

У статті розглянуто проблему визначення поняття, ознак та видів особистих немайнових благ (цінностей) працівника, які за своїм змістом є й окремим структурним утворенням, і структурним базовим елементом, як окремої групи системи особистих немайнових благ працівників, так і в загальній системі прав людини.

Поступовий розвиток людини як особистості та, як наслідок, зростання рівня її самовизначення й самооцінки обумовлює появу нових особистих немайнових благ та відповідних прав під час її трудової діяльності. У дослідженні актуальних проблем особистих немайнових благ (цінностей) та відповідних трудових прав працівників украї важливим є питання визначення їх сутності, ознак, змісту, як певного системного утворення в загальній системі трудових прав.

На підставі аналізу норм національного діючого та перспективного законодавств, а також досягнень наукової думки в статті надано правову характеристику поняттю «особисті нематеріальні блага (цінності)» працівника в процесі його трудової діяльності, а також визначено поняття «об'єкт особистих немайнових прав праців-